

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 93.

ANUL X.

Civiliș. 22. Noembrie. 1862.

Телеграфъ есе де доз орѣ не септе-
мѣръ: Жоѣа ши Дзминка. — Пренземе-
рациѣне се ачае дн Сивѣи ла еспедитѣра
+оѣи: не а ааръ ла ч. р. поще, къ
ванѣ гата, при скрисорѣ франкѣте,
адресате кѣтре еспедитѣръ. Прециѣл
пренземерациѣи пентрѣ Сивѣи есе не
ан 7. ел. в. а. еар не о жмет те де ан
3. ел. 50. кр. Пентрѣчеледѣлте пѣрѣи
але Трансилваниѣи ши пентрѣ провин-

челе дн Монархѣи не ан 8. ел.
еар не о жмет те де ан 4. ел. в. а.
Пентрѣ прин. ши пѣрѣ егрѣне не ан
12. е. не 1/2, ан 6. ел. в. а.
Инсерателе се пѣтескѣ пентрѣ
дѣлѣа орѣ къ 7. кр. шѣрѣ
къ дѣтере мѣл, пентрѣ а доза орѣ
къ 5 1/2 кр. ши пентрѣ а треѣя пентрѣ
къ 3 1/2 кр. в. а.

„Amiculu Scólei“ in N-rulu seu 44. aduce o invinuire a subsemnatului Comitetu pentru ajutorirea juristiloru de-la academi'a e. r. de aici, cá candu membrii aceluia s'aru portá in caus'a acést'a cu nepasare si nelucrare condemnabila. Dice adica, „ca membrii aceluiasi Comitetu, fiindu ocupati cu altele de mai mare insemnatate. nu se potu supune unei sarcine asiá modeste si neplacute (!), cu tóte ca adunarea generala a Asociatiunei l'a mai lasatu inca in viétia.“

E adeveratu, ca nici unulu din membrii acestui Comitetu nu e omu privatu, care totu timpul si tóta atentiunea sea sa o póta sacrifica pentru tinerii nostrii juristi. Dar tocmai pentra dinsii toti au oficiulu, ba unii oficiile sale, si cu tóte acestea isi alla tēmpu si au voia de a se ingriji si de acésta afacere, meritatau ei óre calumnia ironica si nu mai vertosu escusare si indulgentia din partea „Amicului Scólei“? Numerósele siedintie, corespundintie si staruintie de totu felulu doveDESCU de ajunsu seriositatea si consciintiositatea de ómeni si Románi a membriloru Comitetului; si in privint'a acést'a dēnsulu n'are lipsa decâtu de a se provocá la actele sale, spre a demonstra, ca inculparea de nepasare e unu assertu. de care „Amiculu Scólei“ aru trebui sa se rusieze cu atât'a mai vertosu, cu câtu elu nu póte aretá nici unu faptu (dar faptu, nu vorba!) intreprinsu in favórea iuristiloru.

Ear câtu pentra imputarea, ca membrii Comitetului „nu se potu supune unei sarcine asiá moleste si neplacute (!), viue a se observá, ca nimenea, nici chiaru prematurulu „Amiculu Scólei,“ n'a potutu silí pre membrii acestui Comitetu, a forma acésta insocire, ci ei singuri, urmandu chiaru si numai provocariloru mai multoru préstimati Contribuitori si datorintiei sale, au intratu in acésta oblegatiune, — testimoniulu celu mai evident, ca ei ostenelele purcedátóre de aici nu le privescu cá sarcini moleste si neplacute, ci cá nisce datorintie voluntarie.

In fine ce se atinge de assertulu, „ca adunarea generala a Asociatiunei a mai lasatu acestu Comitetu inca in viétia,“ aceea remâne sa o argumenteze „Amiculu Scólei“ dupa logie'a sea; noi cestialalti Románi scimu 1) ca adunarea generala a Asociatiunei, precum nu este fundatricea acestui fondu si a Comitetului lui, asiá — fára consimtiulu Comitetului insusi — n'au avutu si n'are competintia de a-lu suspende; 2) ca la adunarea generala din tómn'a anului 1861. luándu Comitetulu Asociatiunei — cu invoirea Comitetului iuristiloru lu-rulu acést'a in mán'a sea, iuristii insusi, crediendu-se ne'ndreptátiti, au cerutu reactivarea acestui Comitetu separatu. — Pofiesce „Amiculu Scólei,“ a fi batutu cu cuvintele Protocolului insusi?

De aceea, de si Comitetulu vede in acésta inculpare numai o maniera despretihibila, dar dorere! indatinata a „Amicului Scólei,“ de a afectá cu simpatii maiestrite si de a-si castigá vil'a gloria de popularitate si liberalitate prin ori ce medii, si prin urmare, câtu pentra „Amiculu Scólei,“ aru ignorá lesne acésta invectiva: totusi stim'a cátra on. publicu preste totu, si cátra nobilii contributori si dein alte tieri la acestu tineru fondu in deosebi, precum si pusetiunea lui facia cu tinerimea iuristica romána de aici, i-a impusu datorint'a de a face aceste cáte-va reflexeuni, si a dice cátra „Amiculu Scólei:“ „Ne sutor ultra eripidam!“ romanesece „Rumega numai la ieslele programei tale!“

Din Siedintia tienuta in 22° Noemvrie 1862. Comitetulu pentru ajutorirea iuristiloru.

Sabiiu in 18 Nov. Foile din Pest'a si Vien'a suntu pline de espectoratiuni de bucuria pentru marele actu de bunatate si blandetie, cu care a distinsu Maies. Sea Imperatulu diu'a onomastica a Preinaltei Sale socii, — pentra actulu de

amnestia asupra celoru judecati pentru delictes si crime politice din Ungari'a. Si n'tradeveru tier'a nóstra vecina are causa prea drépta d'a se bucurá; ca-ci ea singura recasciga prin acestu mare actu de gratia imperatésca libertatea a aprópe la 200 persóne, parte arestate, parte sub judecata militara, ba doua acusate pentru crim'a de les'a maiestate. Foile ungresci privescu in acestu faptu nu numai o manifestatiune a gratiei Monarcului, ci totdeodata si unu pasu momentosu cátra impacarea cu Ungari'a si complanarea referintiloru turburate; ear foile vienesse pasulu cátra impacare, dupa acésta prevenire neasteptata a Imperatorului, i'u astépta din partea Ungariei. „Press'a“ spera, ca, dupa informatiunile, ce le are, asemenea acte de amnestiare se pregatescu si pentru celelalte tieri ale monarchiei. — Totu dēns'a ne spune, ca dupa publicarea amnestiei ambasadorii Franciei si Engliterei au fostu la contele Rechberg, spre a gratulá guvernului imperatescu pentra acestu actu de gratia intielepta.

Acestu P. In. actu de amnestia imperatescu se reduce: 1. la toti aceia individi, carii au fostu osenditi de tribunalele militare asiesate in urrm'a mesuriloru imperatesci din 5 Noem. a. t. in Ungari'a pentru vreun'a actiune penale aretate in publicatiunea emisa in privint'a acést'a, incatu ei nu aru fi suferitu inca pedéps'a; 2. acésta dispositiune are aplicare la dis'a actiune penale si atunci, d'aca sa patratu prin scripte tiparite, fara vatemarea urmariloru ce suntu in aceste casuri legate cu o astfelu de actiune criminale; 3. Cercetarile care pentra astfelu de crime (1-2) suntu aternate la tribunalele militare, suntu de locu a se opri; 4. aceloru refugiatu politici, carii fara se fia primitu mai nainte voe — sau reintorsu pana in dioa de astadi in patri'a sa, se ingadue liberarea de pedépsa, incatu nn aru fi vinoyati de alta crima. Cu punerea in lucrare a acestei P. I. hoteriri este insarcinatu Cancelariulu aulicu ungrescu subt conlucrarea D. ministru de resbelu.

Despre diet'a Ardélului scrie unu corespondentu vienesu din 27 Noem. c. n. in „Pest. Lloyd.“ urmatórele: Astadi imi veni o impartasire, care po e redica pretensiune la ori care interesu atatu de dincóce. catu si dincolo de Lait'a. Impartasirea atinge punctulu timpului, in care se se puna in privire adunarea dietei transilvane. Dupa parerile, care predomnescu acuma in Cancelari'a aulica transilvana, dupa prelucrarile, care sau facutu pana acuma si dupa punctele de tinere, ce se iau la vedere, diet'a transilvana se vá aduna pana in Martiu 1863. Acuma se iau toate mesurile astfelu, cá acestu punctu de tēmpu se se poata tienea. Eu observesu ca acestu terminu alu timpulu inca nu se basese pe vreo formala conclusiune gremiale séu pe préinalta dispositiune, fiindu ca o astfelu de conclusiune aru trebui se ficsese totu odata si dioa adunarii. Asia deaparte inca nu au venitu trebile. Eu vorbescu numai despre intentiunea serioase predomnitóre in Cancelari'a aulica, ce conchiemá diet'a in timpulu aretatu. Aci mergu ómenii din aceea privire, ca dieta totusi trebuie se se adune ceva mai nainte, doara cu doe séu cu trei luni inaintea adunarii senatului imperialu, care cum se da cu socotel'a se vá incepe in Maiu ori Iuniu anulu viitoriu. Caci atata ve potu insciint'a cu cea mai mare securitate, ca nu jace in intentiunea cancelariei aulice transilvane, a conchiemá diet'a numai spre acelu scopu, cá se o postésca spre trimiterea la Senatulul imperialu, cá sa se intreprinda poate alegerea membriloru pentru densulu, presupunanduse ca in astu inielesu se vá face vreunu concludu, ba in nasuinti'a cancelariei jace cu multu mai tare a pune dieta adunata cá se faca concludu asupra cestiunelor ponderóse atingátorie de tíera. Mai este inse si altu temeiu pentra ce are se se incepa diet'a Transilvaniei inaintea seantii senatului imperialu. Aieptarea ce o cápatatu in privint'a acést'a este inse

asia de fugitiva, incatu despre ea ve voi putea numai atunci relationa, candu vá luá a forma mai capabile.— In alt'a correspondinta dice, ca déca die't'a nu vá alege ablegati la Senatulu imperialu, atunci ea se vá disolvá, si se voru face alegeri directe.

Maiestatea Sa c. r. apostolica sa induratu pré gratiosu cu decisiunea din Schönbrunu 17 Noem. a. c. a dá tutuluu celoru fugiti dela militia in Marele Principatu alu Ardélului, care, fara cá se stea sub cercetare judecatoréscá pentru vreo crimá, defectu sau alt'a transgresiune sau retrasu prin fuga dela instrarea in armata, fara privintia la timpu, in care sa intemplatu fug'a dela asentare si fara privintia la aptitudinea spre servitiu de ostire, deplina permisiune a tutuluu pedepseloru si nefolóselu ce s'aru amenintá in urm'a legii pentru reintregirea armatei ori altoru prescise din titlu obligatiunei de asentare, un'a cu pedeps'a de servitiu, déca ei in decursulu tempuluu pana la finea lui Ianuaru 1863 se voru presentá de buna voi spre implinirea obligatiunei de militia la vreo iurisdicțiune política séu militare in tíera séu la soliele súsiacee in tíeri straine, si se voru acomdá parerei aseutatiunei.

Amu dori, cá acésta prégratiosa decisiune se se publice catu se póte mai intinsu, si se afe urechi deschise, la toti aceea, cari cadu subtú astfelu de pedepse. Fiindu ca déca vre o neajungere séu minte scurta ía insielatu se se subtraga dela asentare, si pana acuma nu aru fi cutesatu de fric'a pedepsii se se arate, — acuma aceste toate au trecutu, si ei se potú aretá fara nici o téma, ca-ci grati'a Monarchului ii scutesce.

Inaltulu Gubernu alu tíerii publica ca in comunele Uzonv, Biczfalv'a si Lisneu in scaunulu Haromsecului a izbucnitú Cium'a viteloru (ból'a) si ca in Uzon pana in 9 Noem. in 70 de curti molipsite din starea viteloru de 812 sau bolnavitu 139, din care au caditú 113, sau sanetosiatu 20, si au remasu 6 bolnave. — In Biczfalv'a pana in 8 Noem. in 8 curti molipsite din toata starea viteloru de 666 sau bolnavitu 23, din care sa sanetosiatu numai 1, au caditú 20 si 2 au remasu in observatiune. — In Lisneu pana in 19 Noem. sau bolnavitu 8 vite, 6 au caditú si 2 au remasu in observatiune. Aceasta face In. Gubernu cumoscú cu aceea observatiune, ca sa trimisu profesorulu de Viterinaria cá se faca cele de lipsa in fati'a loculu.

— Noi amu fi doriu mai bine se se fia tramisu spre acestu scopu ampoiati de carantina, cari suntú mai bine deprinsi cu aceste mesuri.

Comitatulu Carasiului a decisu in privintia a limbéi precumu urmedie.

70

4461

Publicare.

Dupa intimatulu gratiosu alu inalt. cons. ung. regescu de locotenintia din Bud'a cu datulu din 15 Septem. 1862 Nr. 46,981 sositu la universitatea comitatensá, — Maiestatea Sa imperatésca si apostolica regia, avendu a-si estinde ingrijirea Sa parintésca prégratiosu asemene si la interesele nationale a le locuitorilor romani din Ungari'a, din privintia a vindeca si respective a incetá plansorile repetite, si ajunse in caus'a acésta la tronulu préinnaltu, s'a induratu prégratiosu a ordiná cu reholutiunea préinnalta din 27 Iuliu a. c., — cá in comunele nemagiare; de limb'a comunei in principiu acea limba se se privéscá, cu carea se folosesce peste totu majoritatea mai mare a comunei respective, si la decideré a acestoru imprejurari s'a ordinatu prégratiosu folosirea tabeloru sustatore statistice. — La ocasiunea plansoriloru ce aru veni casualmente in caus'a acést'a din partea comuneloru cu locuitori de nationalitati amestecate, mai înainte de toate respectivulu jude de cercu i se impune datorint'a ca se medilocéscá invoire impacátore între partidele interesate; incatu in se acést'a nu aru succede, séu incatu aru fi o indoéla fundamentala pentru rugarea locuitorilor comunei, se astérna caus' a acést'a pentru decideré respectivulu ocarmuitoriu comitatensu; — de agendele acestuia se tiene a decide, cá, in acelu casu ne asteptatu — déca nici lui nu iaru succede a face o invoéla impacátore cu partidele in privintia folosindei limbéi de comuna, — se lase la votizare, dar totu dem'a subu supraveghitrea juridicțiunala, pe toti locuitorii comunei, cari au dreptu de votizare.

Pe bas'a resultatuluu votizarii cuprinse in protocolu, ocarmuitorulu comitatulu vá decide dupa invoirea dechiarata prin

votizare; celoru ne indestulati cu decisiunea le remane dreptulu de recursu la locu mai innaltu.

Candu dara universitatea acést'a comitatensá s'au incunosciintiatu, in urmarea gratiosulu decretu aulicu cu datulu din 30 Augustu Nrulu 12,632 despre acésta prégratiosa reholutiune pentru strensa ei tenere, totu deodata i sa impusu de datorintia, cá strinsu se deoblige pe respectivii diregatori sub raspunderea personala pentru consciintiosa tenere a acesteí reholutiuni préinnalte.

Cu ocasiunea acést'a altmintrele, universitatea acést'a comitatensá de osebi si de nou s'au facutu atenta, la acelu préinnaltu manuscrisu alu Maiestatii Sale imperiale si apost. regesci, datata de 20 Octombre 1860 in caus'a limbéi oficióse, dupa acarui intielesu binecuprinu, in Ungari'a, cu conventintia la legile patriotice, limb'a oficiósa e cea magiara, — si iurisdictionile in afacerile loru oficióse, si in coatingerile între sine, se foloseasca limb'a magiara; in coatingere cu locuitorii nemagiari inse, acelu propusu préinnaltu a Maiestatii Sale imp. si apostolice regesci, basatu pe dreptu si ecuitate, e, cá rugarile seau instantiele unei partide singularie nemagiare, ce ar fi compuse in alta limba a tíerei, nu numai se se priméscá, — ci si decisiunile si raspunsurile, ce se aducu pe acele, diregatorii cari stan in coatingere nemedilocita cu partidele, in acea limba se le dee, in carea, rugarea a fostu compusa.

70/4461

Decisiune.

Acestu gratiosu intimatu a locotenintiei regesci datu in privintia usuarii limbéi comuneloru si hotaririi acelei, se ordina pentru strins'a lui tenere a se dá in copia sedriei comitatense, domniloru vice-comiti, precumu si judiloru de cercu spre publicare, iéra tuturuu comuneloru a se impartí tiparitu in traducere romana.

Din siedintia adunarii diregatoriloru ai Comitatulu Carasiu tienuta in 14 Octombre 1862 in Lugosiu.

Stefanu Radoniciu m. p.
proto-notariu.

PRINCIPATELE UNITE.

Adnarea ca conetititá shi ca okypaté ká verifikarea aieperiorá. Acypra aieperii DD. I. Kaptakzin shi koloné-lyali Miklesky áf úmató barekare desvateri, fiindó ká míporítatea romicizneí cerea, ka aचेते अलेपरी स्य से अये, fiindó ká aलेमी साँ अयातं प्रचेकरी अत तिमय अलेपरी ला दियूरकते अचेले अले कुरोर देपतादी संत ऐ. Adnarea a pürçesó la vot, shi aलेपरेा सा अनवूनपातं ká 37 वीले अले अत कंत्रा 34 नेपरे, दिन 74 दे वतान्नी. —

„Mónitórul ofícialó“ káprinde o línpúrtýmire ofícíoób, अत यमा क्येरीा, faima despre maltratarea redaktorélyi „Refortéi“ prin ofícírí ne este adevárát. Din kóntra sa konstatatá, ká voia aचेता अर éi káprinsé artíkly lípúrýt-çioní, shi ká din káscá aचेता सार éi arestaté patré indivízí, अतरे कारे shi redaktoréy, shi सार éi daté अत चर्चेतारे. Gazetelere çermáne, kare áf kórespóndençii sýy अत Prínçí- nate áf अचेततं सारshí a से okypa máí मयतं ká अपुर- jarýre लोरó. Botchsasterulu skrie, ká दयं skricóre che ले are atít दिन 1 अत shi दिन 7 अत shi वय्रेçé से देकरí अत वुरेçírýre Moldo-Rómíne, ka çóarte seríoase, shi ká से नले तारे ला अतरेवारे स्तारेरítatea zínçí अतवेलोरó prínçínate; kásh ká máí ká seamé अत Moldova वुरेç संshí क्यतíche validítate अतíçíअलेले अतवेçníonístíche, दयं कारे अतकेíndé máí ká ne से वोरé त्रímíte देपतादी ला अदनारे दिन वय्रेçerítí. Ká partítély lí - Ká z a, prin kare अत ká dýscyá nýmái नेपतुरे सेçíनेरेा सा ने त्रóh, este çóarte aktív, अतसे e de दवítaté dék partítély demokrátyk, ne kare एा लाय प्यूरçéíté दे वरेokýtewa ओरí çoketyndé ká वोरéरी, íi va da अतकड़ेरे दे पोद, क्यé ká वोरéरी साँ स्तुरíkáté वींशोरó.

Dín वय्रेçerítí से कुरीे „Loidólyí neetan“ दिन 17 Noem. क. न. ká कमेरा este konkietaté nýmái स्य वरेचे वीडेत्यलं ने अत 1863 shi अपी से वा अय्या, shi ká तोते चे से संश अत कय्यंतारेा दे त्रóh देसप्रे अले अय्ररी, este nýmái o demarté vodóab, ká deçíçítély façe 16 mílíoane másturí, ká तोते ká वींशूरमे साँ अतमयíté अत अनí दिन वुरé अतपूर- tríté. — Máí देपारे skrie kórespóndençyly aचेततá ká slovo- zínçsý अत dýskreçé ká shi tiner वीारé shi अतद्रेपतंद कय्यंतély. अय्युरा polítíçí, aचेता अर éi देskíçé portçóíly से shi íaré éi daté वनं वीलेतं ने कारे अत लोच दे नये एरा skrie: „Znpera — Konçítázíçínea. — Avtonómíá shi zny prínçý stúrýny,“ shi líe संस्य zýmýndé, ká एा कय्यतá aचेतं वीले देला शं omé, ने कारे नयल क्योअंते. Shí ká अत अदेवरé अत वनेले क्यूर-

